

วิธีดำเนินการวิจัยและรวบรวมข้อมูล

✓ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น ชั้นแรกทำการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของกรมการศึกษานอกโรงเรียนที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดทำหนังสือพิมพ์สารผู้ใหญ่ เพื่อขอความร่วมมือในการจัดทำหนังสือพิมพ์สารผู้ใหญ่ที่ออกเผยแพร่ระหว่างเดือนมกราคม-ธันวาคม 2522 มาทำการวิเคราะห์ถึงลักษณะและปริมาณการเสนอเนื้อหาสาระทางด้านต่าง ๆ

หนังสือพิมพ์สารผู้ใหญ่ที่รวบรวมได้และนำมาใช้เป็นข้อมูลมีทั้งหมด 21 ฉบับ คือ ตั้งแต่ฉบับที่ 262-282 ฉบับสุดท้ายเป็นฉบับปกซ์แรกของเดือนพฤศจิกายน ส่วนที่เหลืออีก 3 ฉบับ นั้น ขณะทำการวิจัยทางกรมการศึกษานอกโรงเรียนยังดำเนินการจัดพิมพ์ไม่แล้วเสร็จ

จากนั้นได้นำหนังสือพิมพ์สารผู้ใหญ่มารวบรวมเนื้อหาสาระออกเป็นเรื่องราวต่าง ๆ 6 ด้านใหญ่ ๆ โดยถือตามจุดมุ่งหมายในการจัดทำหนังสือพิมพ์สารผู้ใหญ่เป็นหลัก คือ

1. ด้านเกษตรและการแนะนำอาชีพ ได้แก่ เรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการแนะนำและส่งเสริมอาชีพทางด้านเกษตรกรรม
2. ด้านโภชนาการ ได้แก่ เรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการแนะนำให้ความรู้ทางด้านโภชนาการบริโภคอาหารให้ถูกต้องตามหลักโภชนาการและได้คุณค่าอาหารครบถ้วน
3. ด้านอนามัยและการวางแผนครอบครัว ได้แก่ เรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการให้ความรู้ในด้านการป้องกันและรักษาสุขภาพให้สมบูรณ์แข็งแรง
4. ด้านกฎหมายในชีวิตประจำวัน ได้แก่ เรื่องราวทางด้านกฎหมายต่าง ๆ ที่ประชาชนควรทราบและต้องหมั่นใช้เสมอในชีวิตประจำวัน
5. ด้านสังคมและระเบียบประเพณี ได้แก่ เรื่องราวที่เกี่ยวกับขนบธรรมเนียม ประเพณีที่สำคัญต่าง ๆ ที่ควรทราบ ตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

6. ค้ำอื่น ๆ ได้แก่ เรื่องราวต่าง ๆ นอกเหนือจากทั้ง 5 ค้ำที่กล่าว
มาแล้ว

จากนั้นได้ทำการวัดปริมาณเนื้อหาสาระทางค้ำต่าง ๆ ทั้ง 6 ค้ำดังกล่าว โดยวัดเป็นคอลัมน์นิ้ว หนังสือพิมพ์สารผู้ใหญ่มิขนาด 1 ฟุต 9 นิ้ว x 2 ฟุต 7 นิ้ว เมื่อวัดเนื้อที่ทั้งหมดแล้ว ปรากฏว่าวัดได้ 462 คอลัมน์นิ้ว เป็นเนื้อที่หัวหนังสือพิมพ์ และส่วนล่างซึ่งพิมพ์ที่อยู่และวัตถุประสงค์ รวมทั้งรายชื่อกองบรรณาธิการ จำนวน 132 คอลัมน์นิ้ว ดังนั้น เนื้อที่ที่ใช้ในการพิมพ์เนื้อหาสาระต่าง ๆ มีจำนวน 330 คอลัมน์นิ้ว

จากจำนวนเนื้อที่ที่ใช้ตีพิมพ์เนื้อหาสาระค้ำต่าง ๆ นี้ ได้ทำการวัดเรื่อง ราวต่าง ๆ ทั้งส่วนที่เป็นข้อความและส่วนที่เป็นภาพประกอบที่เกี่ยวข้องตามที่ได้กล่าว มาแล้วทั้งหมด 21 ฉบับ ปรากฏว่ามีเนื้อหาสาระทางค้ำต่าง ๆ ดังนี้

ตารางที่ 1 ปริมาณเนื้อหาสาระของหนังสือพิมพ์สารผู้ใหญ่อันต่าง ๆ ในรอบปี 2522

เนื้อหาสาระ	คอลัมน์นิ้ว	ร้อยละ
1. ค้ำการเกษตรและการแนะนำอาชีพ	1,801	26
2. ค้ำโภชนาการ	1,906	28
3. ค้ำอนามัยและการวางแผนครอบครัว	986	14
4. ค้ำกฎหมายในชีวิตประจำวัน	-	-
5. ค้ำสังคมและระเบียบประเพณี	1,927	28
6. ค้ำอื่น ๆ	310	4
รวม	6,930	100

จากตารางจะเห็นได้ว่าเนื้อหาสาระที่หนังสือพิมพ์สารผู้ใหญ่เสนอส่วนใหญ่เน้นหนักไปในด้านสังคมและระเบียบประเพณีกับด้านโภชนาการ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 28 เท่ากัน ด้านการเกษตรและการแนะนำอาชีพ ร้อยละ 26 แต่เมื่อพิจารณาถึงจำนวนบทความหรือเรื่องราวในต่าง ๆ ที่ลงตีพิมพ์แล้ว ปรากฏว่า เนื้อหาสาระทั้ง 6 ด้าน มีจำนวนบทความหรือเรื่องราวที่ลงตีพิมพ์ ดังนี้

ตารางที่ 2 จำนวนบทความต่าง ๆ ที่ลงตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์สารผู้ใหญ่ในรอบปี 2522

เนื้อหาสาระ	จำนวนเรื่อง	ร้อยละ
1. ด้านการเกษตรและการแนะนำอาชีพ	13	24
2. ด้านโภชนาการ	15	28
3. ด้านอนามัยและการวางแผนครอบครัว	5	9
4. ด้านกฎหมายในชีวิตประจำวัน	-	-
5. ด้านสังคมและระเบียบประเพณี	11	21
6. ด้านอื่น ๆ	10	19
รวม	54	100

จากตารางจะเห็นได้ว่าหนังสือพิมพ์สารผู้ใหญ่ในรอบปี 2522 ตีพิมพ์เรื่องราวทางด้านโภชนาการมากที่สุด คือ 15 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 28 รองลงมา ได้แก่ เรื่องราวทางด้านการเกษตรและการแนะนำอาชีพ 13 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 24 และทางด้านสังคมและระเบียบประเพณี 11 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 21

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ ได้เลือกทำการวิจัยเฉพาะด้านการเกษตรดังกล่าวไว้แล้วในหน้า ดังนั้น จึงได้ศึกษาเนื้อหาสาระทางด้านการเกษตรและการแนะนำอาชีพอย่างละเอียด เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม

สำหรับวัดประสิทธิภาพของหนังสือพิมพ์สารผู้ใหญ่เกี่ยวกับบทบาทในด้านการศึกษาส่งเสริมอาชีพเกษตรกรกรม

จากการศึกษาพบว่าในรอบปี 2522 (มกราคม-พฤศจิกายน) หนังสือพิมพ์สารผู้ใหญ่ที่พิมพ์บทความทางด้านการศึกษาและการแนะนำอาชีพ รวม 13 เรื่อง คือ

1. วิธีทำนาข้าวต้ม (หรือนาหวานน้ำต้ม)
2. โครงการปราบหนูนา
3. การใช้ปุ๋ยเคมีควบคู่กับปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก
4. ปุ๋ยพืชสด
5. การปลูกมะนาวให้ออกผลตลอดปี
6. วิธีป้องกันเพลี้ยจักจั่น
7. วิธีป้องกันกำจัดหนอนกอ
8. วิธีปลูกขิง
9. วิธีซื้อปุ๋ยเคมี
10. การป้องกันปูนา
11. การเลี้ยงตะพาบน้ำ
12. การหลอกขายรถไถผ่อนส่ง
13. ที่แกะถั่วลิสง

จากนั้นได้นำเอาเนื้อหาสาระของเรื่องต่าง ๆ ทั้ง 13 เรื่องนี้ มาสร้างแบบสอบถามเพื่อวัดประสิทธิภาพของหนังสือพิมพ์สารผู้ใหญ่ในด้านความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติของผู้อ่านในชั้นต่อไป

การสร้างแบบสอบถาม

จากการศึกษาวิธีสร้างแบบสอบถามของการวิจัยต่าง ๆ ที่ผ่านมาแล้ว นำมาประกอบกับการวิเคราะห์เนื้อหาสาระทางด้านการศึกษาและการแนะนำอาชีพ รวบรวมแบบสอบถามขึ้น โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 6 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ

และระดับการศึกษา ประกอบด้วยคำถาม รวม 9 ข้อ

ส่วนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการเปิดรับสารจากสื่อโดยทั่วไป และจากหนังสือพิมพ์สารผู้ใหญ่ของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยคำถาม รวม 17 ข้อ

ส่วนที่ 3 เป็นข้อมูลด้านความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของหนังสือพิมพ์สารผู้ใหญ่ ประกอบด้วยคำถาม รวม 11 ข้อ

ส่วนที่ 4 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพของหนังสือพิมพ์สารผู้ใหญ่ ประกอบด้วยคำถาม รวม 9 ข้อ

ส่วนที่ 5 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความพอใจและความต้องการที่ผู้อ่านหนังสือพิมพ์สารผู้ใหญ่ต้องการให้จัดทำ ประกอบด้วยคำถาม รวม 5 ข้อ

ส่วนที่ 6 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะของผู้อ่านหนังสือพิมพ์สารผู้ใหญ่ ประกอบด้วยคำถาม รวม 3 ข้อ

แบบสอบถามทั้ง 6 ส่วน ประกอบด้วยคำถามชนิดให้เลือกตอบ (Multiple Choice) คำถามปลายเปิด (Open-ended) และคำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

สำหรับคำถามในส่วนที่ 4 ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพของหนังสือพิมพ์สารผู้ใหญ่ นั้น ได้นำเนื้อหาสาระของเรื่องทีละฉบับทั้ง 13 เรื่อง มาสร้างเป็นคำถามเพื่อวัดระดับความรู้และการปฏิบัติ ส่วนทางด้านทัศนคติ นั้น ใช้คำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า

เมื่อสร้างแบบสอบถามเสร็จแล้ว ได้นำร่างแบบสอบถามไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้มีความรู้ตรวจแก้ไข แล้วนำไปทำการทดสอบ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้เลือกทำการวิจัยที่จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้ชาวจังหวัดนครราชสีมาเป็นกลุ่มประชากรตั้งได้กล่าวแล้วในบทนำ เพื่อให้ได้กลุ่มประชากรที่

อ่านหนังสือพิมพ์สารผู้ใหญ่อ่างแท้จริง ผู้วิจัยได้ทำการติดต่อขอรายชื่อสถานที่ที่ได้รับหนังสือพิมพ์สารผู้ใหญ่ในจังหวัดราชบุรีจากเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่จัดส่งหนังสือพิมพ์สารผู้ใหญ่ไปยังสถานที่ต่าง ๆ ของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งเมื่อได้รายชื่อสถานที่ดังกล่าวมาเรียบร้อยแล้ว ได้คัดเลือกเอาอำเภอที่เป็นที่ตั้งของห้องสมุดประชาชนเป็นหลัก เพื่อให้ได้แหล่งในการเก็บข้อมูลที่ครบถ้วนและสมบูรณ์ที่สุดมา 4 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอบ้านโป่ง อำเภอปากท่อและอำเภอคำเป็นสะดวก

จากนั้นได้ออกไปทำการสำรวจสถานที่ที่จะทำการเก็บข้อมูล ปรากฏว่าได้มีการจัดตั้งที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านไว้ตามสถานที่ต่าง ๆ เช่น โรงเรียน วัด และตามหมู่บ้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นหน่วยเผยแพร่ข่าวสารไปสู่ชาวบ้านที่สำคัญ จึงได้ใช้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านของอำเภอทั้ง 4 อำเภอดังกล่าวเป็นหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยได้ติดต่อขอรายชื่อที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านในจังหวัดราชบุรีจากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดราชบุรี แล้วคัดเลือกเอามาเฉพาะที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านใน 4 อำเภอ ซึ่งเป็นหน่วยที่ตั้งขึ้นก่อนปี พ.ศ. 2522 เพราะที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านที่ตั้งขึ้นหลังจากนั้น อาจจะได้รับหนังสือพิมพ์สารผู้ใหญ่ในช่วงที่ทำการวิจัยไม่ครบถ้วน หรือหนังสือพิมพ์สารผู้ใหญ่ยังไม่เป็นที่แพร่หลายเพียงพอ

เมื่อได้รายชื่อที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านที่ต้องการทั้งหมดมาแล้ว ได้ไปติดต่อขอทราบจำนวนประชากรของหมู่บ้านต่าง ๆ ตามรายชื่อนั้น ที่สำนักงานสถิติแห่งชาติ จังหวัดราชบุรี เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การทดสอบแบบสอบถาม

นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว ไปทำการทดสอบที่จังหวัดราชบุรี โดยเลือกทำการทดสอบที่ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านคอนกระเบื้อง หมู่ที่ 4 ตำบลคอนกระเบื้อง อำเภอโพธาราม ซึ่งมีประชากร 552 คน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวนร้อยละ 5 ของจำนวนประชากร คือ 26 คน

ผลของการทดสอบปรากฏว่า

1. มีคำถามบางข้อยังไม่ชัดเจนพอ ทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามไม่เข้าใจและตอบผิดวัตถุประสงค์ จึงได้ทำการปรับปรุงคำถามดังกล่าวให้มีความชัดเจน กระชับรัดกุม และเข้าใจง่ายขึ้น

2. ในจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 26 คน ปรากฏว่ามีผู้เคยอ่านหนังสือพิมพ์สารผู้ใหญ่ จำนวน 9 คน คิดเป็นอัตราส่วน 1:3 ของจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ดังนั้นจึงใช้อัตราส่วนนี้เป็นเกณฑ์ในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้ในการเก็บข้อมูลโดยเทียบอัตราส่วน 1:3 จากจำนวนประชากรทั้งหมดของแต่ละหมู่บ้านเป็นผู้ที่เคยอ่านหนังสือพิมพ์สารผู้ใหญ่ โดยเป็นหมู่บ้านที่มีระบุไว้ในรายชื่อที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านในจังหวัดราชบุรีที่จัดตั้งขึ้นก่อนปี 2522 แล้วเลือกกลุ่มตัวอย่างมาเป็นจำนวนร้อยละ 5 ของตัวเลขที่ได้จากอัตราส่วน 1:3 ของจำนวนประชากรทั้งหมด

ส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่จัดเก็บข้อมูลจากห้องสมุดประชาชนและห้องสมุดโรงเรียนนั้น ได้กำหนดให้เก็บแห่งละ 10 คน ซึ่งมีรายละเอียดของจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3 รายชื่อ สถานที่และจำนวนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

อำเภอ	สถานที่	จำนวน ประชากรทั้งหมด	อัตราส่วน 1:3 ของจำนวนประชากร	ร้อยละ 5 ของ อัตราส่วน 1:3	หมายเหตุ
ปากท่อ	ที่อานา บ้านทุ่งหลวง	1,240	413	20	ไม่ได้เผยแพร่
	ที่อานา วัดสนามสุทธาวาส	840	280	15	
	ที่อานา หมู่บ้านพุพลับ	1,500	500	-	
	ที่อานา หมู่บ้านป่าขุย	976	325	15	
	ที่อานา หมู่บ้านท่ายาง	1,120	373	20	
	ห้องสมุดประชาชนประจำอำเภอ	-	-	10	
เมือง	ที่อานา หมู่บ้านห้วยชินสีห์	2,150	716	35	
	ที่อานา หมู่บ้านกล้วย	461	154	10	
	ที่อานา หมู่บ้านโลก	341	114	5	
	ที่อานา หมู่บ้านหนองหอย	146	49	3	
	ที่อานา หมู่บ้านเกาะลอย	709	236	10	
	ที่อานา หมู่บ้านห้วยไผ่	1,040	346	15	

ตารางที่ 3 รายชื่อสถานที่และจำนวนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย (ต่อ)

อำเภอ	สถานที่	จำนวนประชากรทั้งหมด	อัตราส่วน 1:3 ของจำนวนประชากร	ร้อยละ 5 ของอัตราส่วน 1:3	หมายเหตุ
บ้านโป่ง	ที่อ่านฯ หมู่บ้านแคทราย	346	115	5	ไม่ได้เผยแพร่
	ที่อ่านฯ หมู่บ้านท้ายเมือง	1,913	638	-	
	ห้องสมุดประชาชนประจำอำเภอ	-	-	10	
	ห้องสมุดโรงเรียนเบญจมราชูทิศ	-	-	10	
	ห้องสมุดโรงเรียนวัดเขาวัง	-	-	10	
	ที่อ่านฯ หมู่บ้านเบิกไพร	559	186	10	ไม่ได้เผยแพร่
	ที่อ่านฯ หมู่บ้านหนองเสือ	1,278	425	20	
	ที่อ่านฯ หมู่บ้านหนองโกสิน	1,565	522	-	
	ห้องสมุดประชาชนประจำอำเภอ	-	-	10	
	ห้องสมุดโรงเรียนบ้านโป่ง	-	-	10	
	"รัตนราษฎร์บำรุง"	-	-	-	
ห้องสมุดโรงเรียนวัดหนองวัว	-	-	10		

ตารางที่ 3 รายชื่อสถานที่และจำนวนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย (ต่อ)

อำเภอ	สถานที่	จำนวน ประชากรทั้งหมด	อัตราส่วน 1:3 ของจำนวนประชากร	ร้อยละ 5 ของ อัตราส่วน 1:3	หมายเหตุ
คำเนิน สะควก	ห้องสมุดโรงเรียนหัวโป่งวิทยาคาร	-	-	10	ไม่ได้เผยแพร่
	ที่อ่านฯ หมู่บ้านตาลเรียง	570	190	10	
	ที่อ่านฯ หมู่บ้านชาวเหนือ	1,153	388	-	
	ที่อ่านฯ หมู่บ้านโคกตานาค	1,002	334	15	
	ห้องสมุดประชาชนประจำอำเภอ	-	-	10	
	ห้องสมุดโรงเรียนวัดโชติทายการาม	-	-	10	
รวม		18,909	6,305	308	

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เมื่อปรับปรุงแบบสอบถามและได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างแล้ว จึงได้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยวิธีสัมภาษณ์ เก็บข้อมูลได้จำนวน 307 ชุด เนื่องจากในการเก็บข้อมูลที่ได้อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านท่ายาง สัมภาษณ์ได้ 19 ตัวอย่างจากจำนวนตัวอย่างที่กำหนดไว้ 20 ตัวอย่าง

หลังจากนั้นนำข้อมูลที่ได้อิงวิเคราะห์เพื่อทราบผลของการวิจัยต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย